

Гринько П. Л.

ДОСЛІДЖЕННЯ ФОРМУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВ ЯК ВАЖЛИВОГО ФАКТОРУ ЇХ СТРАТЕГІЧНОГО РОЗВИТКУ

Досліджено стан інвестиційного клімату в країні, визначено шляхи його покращення, обґрунтовано вплив інвестиційної політики на формування стратегії розвитку підприємств та сформульовано її принципи в умовах сучасної управлінської парадигми. Запропоновано заходи для формування інноваційно-інвестиційного потенціалу за рахунок власного капіталу підприємств. Уточнено види, особливості інвестицій в умовах переходу до інноваційної моделі економічного зростання держави на найближчу перспективу.

Ключові слова: інвестиції, інвестиційна політика, економіка, управління, фінансування, інновації, принципи, стратегічний розвиток.

1. Вступ

Сучасна економіка характеризується особливо складною траєкторією розвитку, якій властива асоціативність загальних сентенцій щодо популяції змін, характер яких визначає зміст перетворень в економічних системах. Об'єктивною основою активізації господарської діяльності є посилення змін, які мають стійкий характер у виробничих відносинах, а отже позначаються на характері економічної системи. Одним із основних економічних регуляторів мобілізації та нарощення виробничого потенціалу підприємств залишаються інвестиції.

Оздоровлення та розвиток сучасної економіки України неможливі без активізації інвестиційної діяльності, пошуку та залучення надійних інвесторів, які б розміщували свої інвестиції на довгострокові терміни, забезпечуючи цим стабільний розвиток важливих ланок господарства. Але варто зазначити, що за останній час Україна так і не позбулася повністю структурних деформацій і значно відстає від розвинутих країн за багатьма факторами, в тому числі, і за інвестиціями.

Переорієнтація країни на стабільний розвиток можлива тільки за умови масштабної реалізації інноваційних проектів. Перехід до інноваційної моделі економічного зростання є одним із головних завдань держави на найближчу перспективу. Проте економічне зростання неможливе без вирішення проблеми збільшення обсягу інвестицій у виробництво. Щоб забезпечити стійке зростання потоку інвестицій, потрібне поєднання макроекономічних показників. На рівні підприємств потоки інвестиційних ресурсів і відповідних робіт мають, як правило, переривчастий характер, що зумовлено потребою мати мінімальний фонд для реалізації вигідних інвестиційних проектів або очікуванням такого поєднання умов на ринку капіталів і на товарному ринку, коли можна буде ефективно використовувати запозичені кошти або зробити додаткову емісію акцій. У масштабі ж усієї національної економіки інвестиційні потоки безперервні. При цьому, якщо для мікрорівня характерне прийняття рішень у межах загальних економічних умов,

то на макrorівні ці економічні умови саме і формуються значною мірою суб'єктивно, тобто вони багато в чому залежать від дій уряду, Національного банку, законодавчої влади тощо.

Тому конкретизація та утвердження еволюційних процесів в економіці, інтенсивність глобалізації, предметна переорієнтація механізмів забезпечення господарської діяльності спонукає до поглибленого дослідження інвестицій, їх ролі в системі нових економічних відносин, що обґрунтовує актуальність проведеного дослідження.

2. Аналіз літературних даних та постановка проблеми

Сучасний розвиток техніки та технологій, впровадження новітніх досягнень науково-технічного прогресу змушує підприємства до активного впровадження інновацій у виробництво, що сприяє їх розвитку, але виникає низка проблем, які стосуються своєчасного і повного забезпечення грошовими ресурсами витрат з освоєння нової техніки і виявлення організаційно-технічних та економічних заходів з підвищення ефективності функціонування.

Будь-яке підприємство, що орієнтоване на успішну діяльність та розвиток і прагне закріпити або хоча б зберегти свої позиції на ринку, неминує зтикається з ризиком унеможливлення досягти поставлених цілей і, як наслідок, — погрозою виходу з ринку. До цього можуть призвести як фактори, що прямо не залежать від підприємства, так і внутрішні гальмуючі фактори, засновані на різноманітних помилках в управлінні підприємством. З трансформацією ринкових відносин в Україні змінюються погляди на суть інвестицій, які вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності, в результаті якої формується прибуток або досягається соціальний ефект, виникають і розвиваються наукові підходи до їх оцінки та розроблення інвестиційної політики.

Як показують проведені дослідження, інвестиції є однією з найбільш часто використовуваних категорій

як на мікро-, так і на макрорівні у працях вчених-економістів. Але, як правило, це поняття трактується досить по-різному і суперечливо, що обумовлює деяку невизначеність в цьому питанні. Так, в одній із перших перекладних монографій з ринкової економіки Е. Дж. Долана і Д. Е. Лінде, інвестиції на макрорівні визначено як збільшення обсягу капіталу, який функціонує в економічній системі. Французький економіст П. Массе вважає, що «найбільш узагальненим є визначення інвестиції, якому можна надати факт вкладання капіталу: інвестування є актом отримання задоволення у майбутньому від поточних інвестиційних благ» [1, С. 27]. І. О. Бланк визначає інвестиції як «кошти, майнові та інтелектуальні цінності держави, юридичних і фізичних осіб, що спрямовуються на створення нових підприємств, реконструкцію й технічне переоснащення діючих, придбання нерухомості, акцій, інших цінних паперів із метою одержання прибутку» [2, С. 16]. У класичній навчальній літературі з економіки інвестиції характеризують як витрати на виробництво та накопичення засобів виробництва і збільшення матеріальних запасів.

З трансформацією ринкових відносин в Україні змінюються погляди на суть інвестицій, які вкладаються в об'єкти підприємницької діяльності, в результаті якої формується прибуток або досягається соціальний ефект, виникають і розвиваються наукові підходи до їх оцінки та розроблення інвестиційної політики, що, в свою чергу, потребує нових досліджень щодо цієї економічної категорії.

3. Об'єкт, ціль та задачі дослідження

Об'єктом дослідження є організаційні процеси управління інвестиціями та формування інвестиційної політики підприємств України.

Проведені дослідження ставили за мету визначення структури інвестицій в Україні, їх динаміку, шляхи покращення інвестиційного клімату, особливостей формування інформації щодо розвитку підприємств, що забезпечує підвищення ефективності системи економічного управління.

Для досягнення поставленої мети вирішувалися наступні завдання:

- визначити особливості формування інвестицій в Україні;
- уточнити суть та особливості економічної категорії «інвестиції»;
- обґрунтувати принципи інвестиційної політики підприємств;
- визначити шляхи покращення інвестиційного клімату.

4. Методи дослідження формування інвестиційної політики

Теоретичне обґрунтування базується на спостереженнях, групуваннях, аналітичній роботі під час визначення проблем і тенденцій формування інвестиційної політики підприємств, узагальненні результатів та розробках рекомендацій з покращення інвестиційного клімату в країні. Теоретичною основою дослідження стали методологічні і загально-наукові принципи проведення комплексних досліджень.

5. Результати дослідження щодо формування інвестиційної політики підприємств

В економічній літературі інвестування в узагальненому та більш широкому сенсі визначається як процес витрачання грошових коштів у поточному періоді, щоб отримати збільшену їх суму в майбутньому. При цьому виділяються два головних чинники, що характеризують цей процес — час і ризик, що також є вузьким трактуванням даної категорії, оскільки інвестування капіталу в практичній діяльності відбувається не тільки в грошовій, а й в інших формах активів підприємств.

Можливо виділити, як мінімум, чотири групи трактувань поняття «інвестиції» на мікрорівні: (а) інвестиції, шляхом сплати вільних від господарського обороту грошових коштів; (б) інвестиції, які здійснено через майно; (в) комбінаторне поняття інвестицій; (г) диспозиційне поняття інвестицій.

Проте не завжди діє твердження, що інвестиції є платіжними засобами, вільними від господарського обороту. У той же час поняття інвестицій, що визначаються сплаченими коштами, є основною відзнакою розмежування категорій «інвестиція» і «фінансування». Коли інвестиції розглядаються через призму перетворення грошових коштів в предмети майна у складі активів підприємства, вони вважаються інвестиціями і впливають на структуру балансу через об'єкти основного капіталу. Але при такому підході при визначенні інвестицій не враховуються вкладання коштів фізичних осіб.

Комбінаторне поняття інвестицій ґрунтується на визначенні інвестицій, як додаткових вкладень, спрямованих на відтворення основного капіталу та розширення бізнесу. Такого трактування поняття інвестиції дотримується, зокрема, Ж. Перар. Він виділяє наступні типи інвестицій: для заміни або підтримки рівня обладнання; на розширення за допомогою збільшення виробничих потужностей; на розширення діяльності за допомогою створення нових видів продукції; на науково-дослідні роботи; на просування товару і рекламу; на участь в капіталі інших підприємств; обов'язкового типу (інвестиції для запобігання забрудненню навколишнього середовища, інвестиції в соціальну сферу тощо); стратегічні інвестиції (інвестиції, пов'язані з поглинанням підприємств або розміщенням капіталу за кордоном). Таке визначення інвестицій прив'язує їх до виробничої системи підприємства і фактично виключає з поняття «інвестиції» численні вкладення капіталу, в тому числі, до початкової організації бізнесу.

В основі диспозиційного поняття інвестицій, процес інвестування передбачає зменшення свободи підприємства розпоряджатися фінансовими коштами, що, з одного боку, залежить від зовнішніх чинників, а з іншого — впливає на них. Тобто, ефективність інвестицій залежать від наявності фінансових ресурсів, що знаходяться в розпорядженні підприємства, а останні — від потенційної ефективності інвестиційного проекту.

Таким чином, інвестиції представляють собою багатогранні аспекти вкладання капіталу, що проявляється в різних формах і характеризується різноманітними особливостями. В цьому аспекті автор статті підтримує думку Л. М. Горбатюк, що «Посилення процесів глобалізації та регіоналізації, що характеризують сучасний розвиток світової економіки, вимагають більш широкого

тлумачення інвестицій, пов'язаних з прискоренням науково-технічним розвитком продуктивних сил, посиленням ролі економічних факторів з особливостями формування і використання людського капіталу. Під інвестиціями необхідно розуміти ті економічні ресурси, що спрямовуються на збільшення як реального капіталу суспільства, тобто на розширення чи модернізацію виробничого апарату, так і інвестиції в «людський капітал», які на сучасному етапі розвитку економіки набувають усе більшого значення, тому що саме результатом людської діяльності є будинки і споруди, машини й обладнання і, що найголовніше, основний фактор сучасного розвитку — інтелектуальний продукт, що визначає економічне становище країни у світовій ієрархії держав. До останніх належать витрати на освіту, наукові дослідження, підготовку кадрів тощо. На якість людського капіталу впливає й інфраструктура, тому інвестиції в соціальну інфраструктуру є водночас інвестиціями в людський капітал» [3, С. 202]. Інвестування у виробництво або в об'єкти невиробничої сфери у своїй переважній масі виступають спочатку у формі грошових коштів. Перетворення останніх в інвестиції може відбуватися різними шляхами. Найбільш простий шлях має місце в тих випадках, коли безпосередньо суб'єкт, що господарює, володіючи визначеними власними коштами, використовує їх для розширення та здійснення виробництва або створення невиробничих об'єктів. Подібним чином інвестиціями можуть бути заощадження фізичних осіб при організації ними підприємства.

«В інших випадках процес перетворення заощаджень в інвестиції являється більш складним, оскільки більшість населення не має можливості здійснювати безпосередньо інвестиції у господарську діяльність підприємств, а також мати певний мінімальний розмір коштів. Не може перетворюватися безпосередньо в інвестиції з тих або інших причин і частина прибутку підприємств. Тобто, менеджери не завжди бувають про це інформовані. Це легко пояснюється певною концепцією ефективності ринку капіталу, що полягає в тому, що ринки капіталу як основні джерела додаткового фінансування фірми в інформаційному плані не є абсолютно ефективними» [4, С. 215]. Таким чином, у процесі руху грошових коштів від їх власника до позичальника банк стає посередником між ними.

У багатьох випадках такий спосіб передачі грошових коштів відповідає інтересам власника грошей, оскільки не дивлячись на те, що останній і отримує від банку більш низький відсоток, але тим самим він перекладає на банк ризик неповернення грошових коштів позичальником. Окрім надійності, банківські вклади є високоліквідними, оскільки вкладник може легко забрати свої кошти. Крім того, вкладення коштів у банки є доступними навіть для самих дрібних вкладників (власників заощаджень).

Але отримати банківський кредит не завжди можливо. Наприклад, банки часто не в змозі надати кредит на той термін, якого потребує позичальник, у банку може і не бути суми кредиту, необхідної позичальнику для здійснення крупних проектів, що, призводить до залучення власних вільних грошових коштів шляхом випуску цінних паперів. Таким чином, постачальники ресурсів (власники заощаджень) найчастіше можуть вкладати свої кошти на вигідніших умовах, ніж банківські вклади, і на більш тривалі терміни, процедура вкладень, що здійснюється шляхом купівлі-продажу цінних паперів

є досить простою. Крім того, кошти можуть бути залучені на більш тривалій термін, іноді на необмежений час, якщо мова йде про випуск акцій. Отже, ринок банківських кредитів і ринок цінних паперів стають необхідними ланками інвестиційного процесу, основними каналами, за якими заощадження перетворюються в інвестиції і використовуються для розвитку підприємств. У залежності від об'єктів вкладення капіталу, як відомо, виділяють реальні і фінансові інвестиції.

Інноваційні інвестиції представляють собою одну із основних форм реальних інвестицій, які реалізуються в процесі інноваційної діяльності підприємства. Згідно Закону України «Про інноваційну діяльність» інновації — це «новостворені (застосовані) і (або) удосконалені конкурентноздатні технології, продукція або послуги, а також організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно поліпшують структуру та якість виробництва і (або) соціальної сфери» [5]. Ще в 1909–1911 р.р. видатний австро-американський вчений Йозеф Алоїз Шумпетер, розробив «інноваційну теорію підприємництва», а поняття «інновація» зіграла центральну роль у його теорії. Він охарактеризував інновацію, як «встановлення нової виробничої функції. Це може бути виробництво нового товару, впровадження нових форм організації, таких як, наприклад, злиття, відкриття нового ринку тощо» [6, С. 62].

Автор статті погоджується з думкою М. М. Лук'яника про те, що «Між інвестиціями і капіталом існує нерозривний взаємозв'язок. Нове виробництво неможливо розпочати без створення нового капіталу, так само як продовження виробничого процесу потребує витрат на відтворення й оновлення капіталу, пов'язаних із фізичним зносом чи моральним старінням засобів виробництва. Капітал, з одного боку, як певний запас, багатство чи гроші є основою інвестицій, а, з іншого, — інвестиції є умовою його нормального функціонування, відтворення та примноження» [7, С. 107].

Таким чином, всі інвестиції можна об'єднати у дві групи: з фінансового та економічного аспектів. У фінансовому аспекті — це всі види активів (коштів), що вкладаються в економічну діяльність з метою отримання доходу, а з економічного — це витрати на відтворення об'єктів основного капіталу. Тобто фінансові інвестиції представляють собою вкладення в довгострокові фінансові активи підприємства, а реальні (прямі) інвестиції направляються на відтворення об'єктів основних матеріальних і нематеріальних активів в цілях розширення та покращення матеріально-технічної бази підприємства.

Прийняття управлінського рішення з приводу доцільності інвестицій (особливо реальних) вимагає ретельного аналітичного обґрунтування. Це обумовлено цілим рядом причин: по-перше, будь-яка інвестиція потребує концентрації великого обсягу грошових коштів, по-друге, інвестиції, як правило, не дають миттєвої віддачі і внаслідок цього виникає ефект іммобілізації власного капіталу, коли кошти якби «завмерли» в активах, які, можливо, почнуть приносити прибуток лише через деякий час, по-третє, в переважній більшості випадків інвестиції здійснюються із залученням позикового капіталу, а тому передбачається проведення додаткових заходів — обґрунтування структури джерел інвестицій, оцінка вартості їх обслуговування та формулювання аргументів, дозволяють залучити потенційних інвесторів.

Оздоровлення та розвиток сучасної економіки України неможливі без активізації інвестиційної діяльності, пошуку та залучення надійних інвесторів, які б розміщували свої інвестиції на довгострокові терміни, забезпечуючи цим стабільний розвиток важливих ланок господарства. Але варто зазначити, що за останній час Україна так і не позбулася повністю структурних деформацій і значно відстає від розвинутих країн за багатьма факторами, в тому числі, і за інвестиціями.

Сучасний розвиток інвестиційної діяльності в Україні не в найкращому стані. Макроекономічні показники України залишаються на периферії світових інвестиційних потоків, що значно підсилюється недостатнім рівнем інвестиційних ресурсів, а також ускладнюється кризовими явищами у світовій економіці. Основними причинами зниження активності інвестиційної діяльності в Україні є: несприятливий інвестиційний клімат; недосконала законодавча база; неналежна підготовка інвестиційних проектів та програм та їх нерезультативність; нерозвиненість інвестиційних інструментів та інвестиційного ринку.

Основа інвестиційної діяльності будь-якої держави визначають за обсягом прямих іноземних інвестицій та за інвестиціями в основний капітал. Аналізуючи показники інвестиційної діяльності (згідно з інформацією Державної служби статистики України), слід зазначити, що галузева структура інвестицій в економіку України не є оптимальною: інвестиції в промисловість не становлять навіть половини обсягів всіх інвестицій (41 %), тоді як вартість основних матеріальних активів є домінуючою, а сільське господарство, маючи надзвичайно великий потенціал, інвестується взагалі незначною мірою (14,86 %). За дослідженнями А. П. Грінко «Дисбаланс економіки і нестабільність змін в економічних системах позначились на швидкому знеціненні та зношенні основного капіталу, потенціал якого виявився невикористаним у зв'язку із впливом факторів зовнішнього середовища. Так, у 2000–2013 рр. завантаження зменшилося до безпрецедентно низького рівня – більше 40 % можливостей наявного виробничого апарату. Ступінь придатності основних засобів у 2000 р. склав 56,28 %, а у 2013 р. – 22,66 %. Таке положення пояснюється суттєвим зниженням коефіцієнтів оновлення основних засобів у 2013 р. у порівнянні з попередніми роками до 1,84 % (наприклад, з 6,23 % у 2007 р.) і ліквідації з 1,3 % у 2000 р. до 0,3 % у 2013 р. Поряд із цим, прослідковується значне зростання ступіню зношеності основних засобів до

77,34 % у 2013 р., що свідчить про негативну тенденцію використання морально застарілого та фізично зношеного устаткування, питома вага яких продовжує зростати (рис. 1).

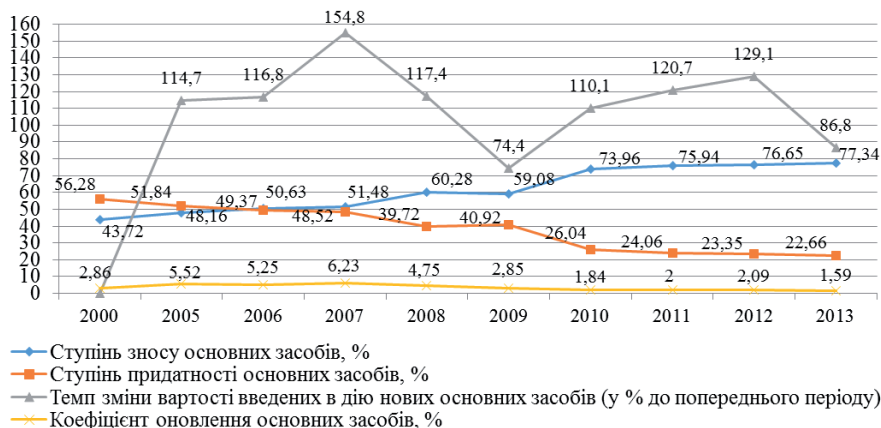

Рис. 1. Стан об'єктів основного капіталу, що характеризує необхідність інтенсифікації процесу відтворення основного капіталу в Україні

Така критичність показників зносу основних матеріальних активів має безпосереднє відношення до незадовільного обсягу інвестицій у реальний сектор економіки» [8, С. 12].

Структура та динаміка інвестицій в основний капітал за джерелами фінансування (рис. 2) показує, що:

- основними джерелами інвестування були й залишаються власні кошти підприємств та установ, що становить у 2014 р. 70,5 % від загального обсягу інвестицій у капітал;
- спостерігається падіння банківського кредитування з 13,9 % у 2013 р. до 8,8 % у 2014 р.;
- у структурі іноземного інвестування переважають інвестування у фінансовий, а не в реальний сектор економіки; кошти іноземних інвесторів у основний капітал за період 2013–2014 рр. збільшилися і становили відповідно 1,6 % та 2,7 %;
- інвестиції у матеріальні активи залишаються у 2014 р. на рівні 2010 р. у розмірі 96,4 %;
- інвестиції в підприємства торгівлі (оптової та роздрібної) у 2014 р. значно скоротилися в порівнянні з попередніми 2012 та 2013 роками відповідно з 23,35 млрд. грн. до 19,62 млрд. грн., проте виросли у відсотках до загального обсягу з 8,9 до 9,6.

Рис. 2. Структура та динаміка інвестицій в основний капітал за джерелами фінансування

За дослідженням К. О. Горошко, «Місце України в міжнародних бізнесових рейтингах можна проаналізувати згідно з даними, підготовленими Всесвітнім банком та Міжнародною фінансовою корпорацією. Отже, Україна має 152 місце з 183 у загальному рейтингу інвестиційних показників, втративши 3 позиції за останні 3 роки. За якістю інституцій, інфраструктури, макроекономічних показників та економічної стабільності Україна знаходиться на 82 місці із 134. Індекс корупції залишається стабільно високим та продовжує зростати, у 2012 р. Україна перебувала на 118 місці, зараз знаходиться на 146 позиції з 180. За ступенем свободи економіки України, а саме торгової, фінансової, грошово-кредитної, інвестиційної, згідно з індексом Heritage Foundation Україна перебуває на 169 місці із 179, що є найнижчим показником країн Східної Європи. Серед лідерів у даному загальному рейтингу Всесвітнього банку – Сінгапур, Нова Зеландія, Гонконг та США. Попереду України стоїть Гондурас – 141 місце, Словаччина посіла 42 місце, Білорусія – 58, Польща – 72, Російська Федерація – 120. Україна займає критично низькі позиції майже за всіма показниками, поступаючись країнам, рівень розвитку яких значно нижчий за рівень розвитку нашої держави» [9].

Для багатьох цілком обґрунтованих і досить рентабельних інвестиційних проектів, як правило, неможливим стає їх фінансування. Крім об'єктивних причин небажання інвестувати кошти в проекти різними господарюючими суб'єктами (тривалий термін окупності проекту, діяльність в галузях з підвищеним рівнем ризику, відсутність гарантій з боку державних органів виконавчої влади), інвесторів може не влаштовувати структура засобів фінансування конкретного варіанту капіталовкладень.

Пропонуємо для формування інноваційно-інвестиційного потенціалу за рахунок власного капіталу підприємств наступні заходи: 1) законодавчо закріпити положення про використання амортизаційного фонду тільки за його цільовим призначенням, що, за оцінкою фахівців, значно збільшить обсяг валових капітальних вкладень; 2) на рівні підприємства розробити внутрішній норматив – прибуток у конкретному розмірі, або у відсотках від загальної суми прибутку, який спрямовувати на інвестиції за цільовим призначенням.

Інвестиційна політика є складовою частиною економічної політики підприємства. Під інвестиційною політикою слід розуміти комплекс цілеспрямованих заходів щодо створення сприятливих умов для інвестиційної діяльності з метою підвищення ефективності виробництва і вирішення соціальних проблем. Актуальність розробки інвестиційної стратегії підприємства визначається низкою умов. Найважливішою з них є інтенсивність змін факторів зовнішнього інвестиційного середовища. Коливання кон'юнктури інвестиційного ринку не дозволяють ефективно управляти інвестиціями підприємства на основі лише раніше накопиченого досвіду і традиційних методів фінансового менеджменту. У цих умовах відсутність розробленої інвестиційної політики, адаптованої до можливих змін факторів зовнішнього інвестиційного середовища, може призвести до того, що інвестиційні рішення підприємства будуть носити різноспрямований характер, призводити до виникнення протиріччя і зниження ефективності інвестиційної діяльності в цілому. Ще однією суттєвою умовою, що визначає актуальність розробки інвестиційної політи-

ки, є зміна цілей операційної діяльності підприємства, пов'язаної з новими комерційними можливостями, що відкриваються. Реалізація таких цілей вимагає зміни асортименту товарів, продукції, послуг, впровадження нових диверсифікованих напрямів діяльності, освоєння нових ринків збуту тощо. Інвестиційна політика являє собою систему довгострокових цілей інвестиційної діяльності підприємства, що визначаються загальними завданнями її розвитку та інвестиційної ідеологією, а також вибором найбільш ефективних шляхів їх досягнення. Можна виділити наступні цілі інвестування торговельних підприємств:

- підвищення ефективності діяльності за рахунок заміни об'єктів основного капіталу прогресивною технікою і технологією, що дозволяє створити необхідні умови для зниження витрат і отримання додаткового доходу і прибутку;
- розширення функціонуючого основного капіталу для утримання раніше сформованої клієнтської бази;
- створення нових диверсифікованих напрямів діяльності для задоволення споживчого попиту за рахунок оновлення асортименту продукції, товарів та послуг і розширення ринків збуту;
- зростання добробуту власників компанії або ринкової вартості її звичайних акцій внаслідок отримання інвестиційних доходів.

Розглядаючи інвестиційну політику, необхідно враховувати, що інвестиції є найважливішою умовою кругообороту коштів підприємства. В основі розробки інвестиційної політики підприємства лежать принципи нової управлінської парадигми – системи економічного управління:

Принцип відповідності. Будучи частиною загальної стратегії розвитку підприємства, інвестиційна стратегія носить підлеглий характер і повинна бути узгоджена зі стратегічними цілями і напрямками операційної діяльності підприємства.

Принцип інвестиційної завзятості та комунікабельності. Даний принцип полягає в активному пошуку ефективних інвестиційних зв'язків за усіма напрямками та формами інвестиційної діяльності, а також на різних стадіях інвестиційного процесу.

Принцип інвестиційної гнучкості і альтернативності. Інвестиційна стратегія повинна бути розроблена з урахуванням адаптивності до змін факторів зовнішнього інвестиційного середовища. Крім того, в основу стратегічних інвестиційних рішень повинно бути покладено активний пошук альтернативних варіантів форм, напрямів і методів здійснення інвестиційної діяльності.

Інноваційний принцип. Формуючи інвестиційну стратегію, слід мати на увазі, що інвестиційна діяльність є головним механізмом запровадження технологічних нововведень, що забезпечують зростання конкурентної позиції підприємства на ринку.

Принцип мінімізації інвестиційного ризику. Практично всі основні інвестиційні рішення, що приймаються в процесі формування інвестиційної стратегії, в тій або іншій мірі змінюють рівень інвестиційного ризику. В першу чергу, це пов'язано з вибором напрямків і форм інвестиційної діяльності, формуванням інвестиційних ресурсів, впровадженням нових організаційних структур управління інвестиційною діяльністю.

Закладені в інвестиційну політику принципи економічного управління дозволяють підприємству зробити

інвестиційну діяльність засобом підвищення його ефективності в цілому на довгострокову перспективу.

6. Обговорення результатів дослідження щодо формування інвестиційної політики підприємств

В умовах економічної кризи в Україні активізація інвестиційної діяльності стає одним із пріоритетних завдань, що вимагає невідкладного вирішення на всіх рівнях господарювання. Автор статті погоджується з думкою А. П. Грінько, що «Без розв'язання цієї проблеми стають неможливими перспективи оновлення матеріально-технічної бази підприємств на якісно новому рівні, підвищення ефективності господарської діяльності, створення конкурентоздатної економіки світового рівня. Сучасні тенденції ринкової економіки зумовлюють необхідність такого управління підприємством, яке дозволяє ефективно функціонувати в майбутньому за рахунок конкурентних переваг. Основою забезпечення стабільного функціонування підприємств є зростання їх прибутковості, конкурентоспроможності, платоспроможності та ринкової вартості як ключових параметрів здатності підприємства до розвитку» [10, С. 76]. Тому інвестиційний клімат в державі взагалі та формування інвестиційної політики на підприємствах зокрема пронизують економіку в цілому, визначають здатність оцінювати різні процеси на підприємствах як індикатор ефективності або неефективності їх розвитку.

Все вищевикладене уможливило визначення основних напрямів інвестиційної політики підприємств України, а саме: вибір і обґрунтування пріоритетних шляхів вкладення інвестицій; пошук джерел фінансування інвестицій; недопущення надмірного морального і фізичного зносу основних матеріальних активів; раціональне використання амортизаційних відрахувань і прибутку на підприємстві; збільшення і поліпшення використання основних матеріальних активів; оцінка впливу інвестиційної політики на фінансові результати діяльності підприємства.

7. Висновок

У результаті проведених досліджень:

1. Уточнено суть, види та особливості економічної категорії «інвестиції» в умовах трансформації економіки.
2. Проаналізовано сучасний стан інвестиційної діяльності в Україні.
3. Зроблено пропозиції щодо формування інноваційно-інвестиційного потенціалу за рахунок власного капіталу підприємств.
4. Визначено суть інвестиційної політики як складової економічної політики підприємства.
5. Запропоновано принципи інвестиційної політики підприємств, які уможливають визначення основних напрямів інвестиційної діяльності.

Література

1. Массе, П. Критерии и методы оптимального определения капиталовложений [Текст]: пер. с франц. / П. Массе; под ред. А. В. Жданко. — М.: Статистика, 1971. — 50 с.
2. Бланк, И. А. Управление использованием капитала [Текст] / И. А. Бланк. — К.: Эльга, 2002. — 656 с.

3. Горбатюк, Л. М. Інвестиції: економічна сутність і класифікація [Текст] / Л. М. Горбатюк // Вісник Полтавської державної аграрної академії. — 2010. — № 2. — С. 201–204.
4. Ковалев, В. В. Управление денежными потоками, прибылью и рентабельностью [Текст] / В. В. Ковалев. — М.: ТК Велби, Проспект, 2007. — 336 с.
5. Про інноваційну діяльність [Електронний ресурс]: Закон України від 04.07.2002 р. № 40-IV // Відомості Верховної Ради України (ВВР). — № 36. — ст. 266. — Режим доступу: \www/URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/40-15>
6. Schumpeter, J. A. Business Cycles: a Theoretical, Historical, and Statistical Analysis of the Capitalist Process [Electronic resource] / J. A. Schumpeter // *Classiques des sciences sociales*. — J.-M. Tremblay, 2007. — Available at: \www/URL: <http://doi.org/10.1522/030021081>
7. Лук'яник, М. М. Сутність інвестицій як економічної категорії [Текст] / М. М. Лук'яник // Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія. Фінанси і кредит. — 2003. — № 2. — С. 107–110.
8. Грінько, А. П. Методологія та організація бухгалтерського обліку відтворення основного капіталу [Текст]: автореф. дис. ... докт. екон. наук: 08.00.09 / А. П. Грінько. — Харків, 2015. — 40 с.
9. Горошко, К. О. Стан інвестиційної діяльності в Україні [Електронний ресурс] / К. О. Горошко // Електронний науковий архів Науково-технічної бібліотеки Національного університету «Львівська політехніка». — Режим доступу: \www/URL: <http://ena.lp.edu.ua>
10. Грінько, А. П. Класифікація основного капіталу як інформаційний інструментарій бухгалтерського обліку [Текст] / А. П. Грінько // Технологічний аудит та резерви виробництва. — 2015. — № 2/6(22). — С. 72–76. doi:10.15587/2312-8372.2015.41736

ИССЛЕДОВАНИЕ ФОРМИРОВАНИЯ ИНВЕСТИЦИОННОЙ ПОЛИТИКИ ПРЕДПРИЯТИЙ КАК ВАЖНОГО ФАКТОРА ИХ СТРАТЕГИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ

Исследовано состояние инвестиционного климата в Украине, определены пути его улучшения, обосновано влияние инвестиционной политики на формирование стратегии развития предприятий и сформулированы ее принципы в условиях современной управленческой парадигмы. Рекомендованы предложения по формированию инновационно-инвестиционного потенциала за счет собственного капитала предприятий. Уточнено виды, особенности инвестиций в условиях перехода к инновационной модели экономического роста державы на ближайшую перспективу.

Ключевые слова: инвестиции, инвестиционная политика, экономика, управление, финансирование, инновации, принципы, стратегическое развитие.

Грінько Павло Леонідович, кандидат економічних наук, доцент, кафедра міжнародної економіки, Харківський державний університет харчування та торгівлі, Україна, e-mail: pavel.grunko@gmail.com.

Грінько Павел Леонидович, кандидат экономических наук, доцент, кафедра международной экономики, Харьковский государственный университет питания и торговли, Украина.

Grynkо Paul, Kharkiv State University of Food Technology and Trade, Ukraine, e-mail: pavel.grunko@gmail.com